

Novine

tjednik.

Priloga: mesečno M. List, letno Kalendar Srca Jezušovega.

Izhaja vsako nedelo.

CENA:

V državi na skupni naslov najmanje 10 komadov letno 25 Din. mesečno 2 Din. zadnji mesec 3 Din. Na posamezni naslov letno 30 Din. mesečno 2 Din. 50 par. V državi Europe: letno 75 Din., mesečno 6 Din. 50 par. Z M. Listom i Kalendarom 100 Din. — V zvezi evropske države dolar i pol ali 85 Din. Z M. Listom i Kalendarom 2 dolara. — Naročnina se mora plačati naprej. — Vsi naročniki dobijo kalendar za polovično ceno.

CENA OGLASOV:

3m² 75 par, med tekstem 1-50 Din., v „Poslanom“ 3 Din. Naznanilom i malim oglasom do 30 reči 5 Din. Više od vsake reči 1 Dinar. Pri večkratnoj objavi popust od 5%—25%. Takso plača uprava, poštino oglasiteo. Oglasi se plačajo taki, če ne posebne pogodbe. Oglase sprejema samo Prekmurska tiskarna.

Rokopisi se ne vračajo.

Uprava: Črenšovci. Pošt. ček. pol. št. 11.806.

Leto XVIII. št. 21.

Glasiilo Slovenske krajine

Uredništvo: M. Sobota
Telefon št. 28.

Delo naših kmetijskih odborov.

Ar sta si predvsem okrajna kmetijska odbora v M. Soboti i D. Lendavi postavila nalogo, da pospešujeta pozdigo kmetijstva i pomagata lajšati gospodarsko krizo, zdaj ob priliki zasedanja obeh odborov na kratko pogledimo delo, štero sta odbora prvo leto zvršila.

1. Kmetijski odbor v Soboti.

Dne 2. maja t. l. dopoldne se je na glavarstvu vršilo plenarno zasedanje okraj kmet. odbora v prisotnosti skoro vseh kotrig odbora, okr. načelnika i strokovnih referentov.

Po čtenji zapisnika lanskoga zasedanja je sreski kmet. referent ing. Wenko poročao od uspehov posameznih predlogov, ki so se poslali na merodajne oblasti. Na prvi predlog glede bivšega oblastnoga živinorejskoga sklada je omeno, da se je teliko doseglo, da se bodo sredstva toga sklada ponučala na ozemli bivše mariborske oblasti. Na drugi predlog banskoj upravi, da se del duga, ki so si ga po toči poškodovani kmetovalci nakopali zavolo nakupa drage pšenice odnosno žita, se je doseglo, da je banska uprava poslala sezname, v štere naj posamezne občine vpišejo one kmetovalce, ki ne morejo odplačevati kupleno seme i da je pripravljena te duge znižati, ali celo odpustiti. Tudi predlog glede osuševanja močvar je v toki. Predlogi banskoj upravi, da se zabrani odhod v inozemstvo na sezonsko delo kmečkim poslom, ki so s svojimi gospodari napravili celoletne službene pogodbe, se je ugodilo.

Na to je predsednik g. Titan podao svoje poročilo, kde je omeno, da je lansko leto prispeo cement za zgradbo vzornih gnojšč prekesno v jeseni — v časi, kda je bila že zima poleg pred vratami. Nadale je predlagao, da naj kmet. odbor ukrene

potrebno, da se cene umetnim gnojilam znižajo. Priporočao je tudi, naj občinski kmet. odbori bole intenzivno delujejo. Gospod predsednik se je vdeležo več deputacij. n. pr. tiste pri g. bani, kda se je m. dr. predlagalo, da se davčni količnik, ki je za Prekmurje previsiki, zniža; za ednok je žalostno, ar nega uspeha. Ka se tiče predloga zavolo regulacije Ladave je omeniti, da se je to doseglo i se je v svrhu zavarovanja proti poplavam odobrilo 30.000 Din. Omeno je tudi, da je pšenica, ki se je razdelila po toči prizadetim občinam bila predraga i so se posestniki zavolo toga preveč zadužili. V borbi proti trdotam novoga šolskoga zakona se je dosegno uspeh i se je kŕivo za učitelstvo znižalo. Gučao je tudi od pomena šolskih ogracekov i predlagao, da se vkrene potrebno, da jih šolska vodstva bole vredijo. Nato je odbornike z lepim govorom vspodbujao k deli.

Ing. Wenko, višji kmet. pristav, je podao izčrpno poročilo od kmet. pospeševanja. Poročilo prinašamo v „Kmetiskem gospodari“.

Kak peta točka dnevnoga reda se je obravnavao proračun za leto 1931. Izdatki znašajo teliko kak lansko leto, to je Din. 116.000. Izdatki so se razdelili: na upravne stroške je odpadlo 17.000 Din., na poledelstvo Din. 15.000, na živinorejo Din. 26.500, za sadjarstvo i vinarstvo Din. 10.500, za pouk, organizacije i vzorno posestvo Din. 49.900, razno pa Din. 8.100.

Od prispevkov, ki jih je sreski kmet. odbor dovalo je omeniti predvsem tiste k nabavi drevesnih škropilnic. Razdelilo se je sedem prispevkov i to: za štiri prevozne i tri nahrbtne, samo delne reparacijske škropilnice. Tudi letos je v proračuni v te namen odobrena primerna vsota.

Sprejeli so se razni predlogi,

tak: 1) da se apelera na bansko upravo, da se kemprve ustanovijo kmet. zbornice. 2) na merodajne oblasti zavolo znižanja visikoga zemliškoga davka v Prekmurji. 3) Ugotovilo se je, da preveč delavcov odhaja v inozemstvo, tak da zavolo toga trpi domače gospodarstvo. G. Šiftar je predlagao, da se naj določi najmanjša starostna doba za izseljivanje; tudi s tem bi se izseljivanje omejilo. Sprejeto se je predlog, da naj se določi gotova davčna podlaga, po šteroj se bi izdajala dovoljenja za izseljivanje. Nato je prevzeo reč g. sreski načelnik, ki je naglašao, da trbe siromaškeše socijalno zaščititi i da se more nuditi možnost predvsem siromaki, ne pa bogatci, da zasluži v inozemstvu kak sezonski delavec. Svoj govor je zaključo z rečami „Kmeta trbe zaščititi, malomi človeki pa dati krüh.“

K točki slučajnosti so se posamezni odborniki oglašili predvsem s predlogi k zadrŕništvi i izrazili želo, da se ustanovijo prodajne zadruge za kmetijske pridelke, celo za živino.

Zasedanje je pokazalo, da vlada med ljudstvom za vsa kmetijska pitanja veliko zanimanje.

2. Kmetijski odbor v Dolnji Lendavi.

Zasedanje se je vršilo v ponedlek, dne 18. t. m. Poleg kotrig odbora, kmetijskih strokovnjakov i referentov je bio navzoči tudi okrajni načelnik g. dr. Farčnik. Zasedanje je vodo predsednik, g. inž. Mikuš.

Po prečitanji zapisnika lanskoga zasedanja je g. predsednik podao od odborovoga dela poročilo iz šteroga je razvidno, da je odbor z velikov vnmov vršo svojo nalogo. Iz poročila povzemamo važnejše stvari.

Kmetijski odbor je pri oblastih intervenerao v vnoгих gospodarskih zadevaj. Uspešno je intervenerao v

sledečih zadev: 1.) uporaba bivš. oblastnoga živinorejskoga fonda; 2.) uravnavanje i zavarvanje bregov Mure; 3.) podpore za napravo vzornih gnojiščnih jam; 4.) podpora za preceplavanje šmarnice; 5.) Kmetijska šola v Rakičani; 6.) uvažanje včel; 7.) zatiranje polskih miši; 8. znižanje banovinskih doklad itd. Vnogo se je trüdo odbor tüdi za znižanje količnika. Toga pa iz istoga razloga, šteroga smo spomenoli pri sobočkom odbori, ne dosežno. Za znižanje de se pa odbor še nadale vojsküvao.

Da bi se postavo delovanji odbora že v prvom leti trajen spomenik, je dao odbor po dugih razgovorih i pogajanjih z veleposestvom v D. Lendavi razlastiti 15 kat. plügov zemlišča za okrajno vzorno posestvo v Dolgivasi. Razlastitev še morajo odobriti višje oblasti.

Velki del svojih sredstav je odbor porabo za podporo v raznih gospodarskih panogaj. Razdelo je; za živinorejo 14.000 Din., za poljedelstvo 4.400 Din., za sadjarstvo 4700 Din., za šumarstvo 1500 Din. i za kmetijsko-nadaljevalne šole 4500 Din. Podpore so dobili najbole potrebni.

Na zasedanji je kmetijski referent, g. višji pristav Wenko podao poročilo, štero objavlamo na prilogi „Kmetijski gospodar.“ Govoreč od dela kmetijskoga odbora v D. Lendavi (glej str. 7. B. Srez D. Lendava) je izvajao sledeče:

Sreski kmet. odbor v Dol. Lendavi je meo prvo zasedanje dne 8. maja 1930. i sprejeo v proračun izdatke v višini 80.000 Din. Za predsednika je bio izvoljeni inž. Mikuž Franc. Sestavljeni je bio ož. sres. kmet. odbor iz članov: Inž. F. Mikuž, Matjašič Ivan, Litrop Štefan i inž. B. Wenko. Tajniške posle vodi predsednik, blagajniške pa g. Dular Albin kmet. ref. na šoli v Rakičani. Ožji kmet. odbor je meo v leti 1930. tri seje i to: dne 30. V. v Dol. Lendavi, 30. VII. v Beltincih i 11. XII. v Dol. Lendavi.

Od obč. kmet. skladov je odpadnolo na sresk. kmet. odbor 60%. Letošnji proračun je sestavljeni v istoj višini i to na 80 000 Din. dohodkov i izdatkov.

Ožji sreski kmet. odbor se je posebno trüdo, da ustanovi v srezu glasom § 11 zakona o pospešavanji kmetijstva svoje vzorno posestvo. Na to gledoč je proso za razlastitev parcele šte. 1965 v Dolgivasi v izmeri 15 kat. orl. 690 kft.^o, štera je last veleposestnika kneza Esterhazyja.

Na zasedanji se je razpravlalo od novoga proračuna. Proračun bo znašao 80.000 Din. Ta šuma se porabi na sledeči način: za upravne

stroške 16.110 Din., za poljedelstvo 10.000 Din., za živinorejo 16.500 Din., za sadjarstvo i vinarstvo 7600 Din., za pouk, organizacijo, vzorno posestvo 24.800 Din., za druge zadeve 5000 Din.

Med predlogi, ki so bili na zasedanji je eden najvažnejših te, da de odbor pri oblastih intervenira, naj se kuluk na banovinskih cestaj odpravi. Na občinskih potaj pa se naj izvaja na isti način kak dozda; naima da se za vsakoga določi, kelko šodra mora navoziti.

Iz podanoga je razvidno, da je agilno delao. Vsega ne dosežno, ka je vzeo v načrt, a je vüpanje, da de se dalo v bodočnosti več dosegnoti.

*

Mi na tom mestu izrekamo obe- ma kmetijskima odboroma naše priznanje i zahvalo, zednim pa njima želemo, da v prišestnosti še z vekšim uspehom delata za blagor kmečkoga lüdstva.

Darovi za spomenik legijonarom v M. Soboti.

Odbor za postavitv spomenika padlim legijonarjem javlja, da bo odkritje obeliska, ki ga je dogotovil po načrtih prof. Ščuke kamnoseški mojster Močnik, odkrit in blagoslovljen dne 7. junija ob pol 12. uri. Dosedaj so darovali za spomenik sledeči posamezniki oziroma korporacije: Dr. Vučak Š. 100, dr. Salberger 100, dr. Sömen 50, dr. Božio 100, dr. Vadnal 100, Posojilnica Maribor 100, Godina Št. 50, dr. Slavič 200, Dobrai 200, dr. Brandieu 100, Hirschl & Sinova 100, Brata Šiftar i Hahn 100, Hranilnica Radenci 300, Celjska posojilnica 100, dr. Böls 50, dr. Valyi 50. Heklič 100, Šerbec 100, Križan 50. Županstvo Radenci 50, Samec 250, Seršen F. 50, J. & I. Vogler 500, Škerlak 50, Hahn I. 100, Berger J. 200, Bednarič R. 40, dr. Farčnik 20, Faflik A. 80, Lipič J. 50. Prekmurska banka 500, Faflik F. 50, Družina Hartner 200, Trboveljska premog. družba 500, Posojilnica Ptuj 100, dr. Trstenjak 25, Posojilnica Predanovci 100, Posojilnica Križevci 100, major Iskrič 100, dr. Bostjančič 50, Kmečka posojilnica M. S. 300, Hranilnica Puconci 100, dr. Pinter 50, Šolsko vodstvo Puconci 40, Šola Gornji Petrovci 89, Droč A. 102, Bac L. 100, Kreditna banka 400, Horvat F. 20, Čeh F. 100, Šola Domanjševci 30, Žmavc J. 50, Odd. fin. kontrole Rogaševci 107, Šola Kramarovci 20, Kovač Š. 20, Šola Martjanci 100, Zdravilišče Slatina Radenci 200, Šiftar K. 20, Kolenc F. 25, Nemec J. 50, Šola Krog 217,

Šola Sv. Jurij 132, Šola Fikšinci 20, Šola Andrejci 50, Društvo drž. namješčencev M. Sobota 1000, Prekmurska posojilnica 300 Din.

Odbor se vsem darovalcem najiskreneje zahvaljuje in prosi še ostalo občinstvo, da prispeva k temu spomeniku, ki bo v kras Murski Soboti. Spomenik bo stal 22.000 Din. Dosedaj se je nabralo Din. 8937.—.

ODBOR

za postavitv spomenika padlim legijonarjem.

Kalendar.

maj (31 dni)

22. teden.

m.	dnevi tedna	Rim. kat.	Evang.
25	ponedeljek	Risalski pond.	Ris. pond.
26	tork	Filip Ner.	Filip
27	sreda	Beda čast.	Beda
28	četrtek	Augustin	Emil
29	petek	Maksim.	Mazin
30	sobota	Ivana Orl.	Ferdinand
31	Nedelja	Sv. Troj. Ang.	Sv. troj.

Senje: 26. Gor. Radgona i Prelog, 28. Puconci i Mala Nedelja, 31. G. Petrovci.

Vreme: Deževno.

Murska Sobota

Nastop dijakov — razočaranje.

Preminočo soboto i nedelo so dijaki naše gimnazije nastopili pod vodstvom profesora Melihara s šaloigrov „Pametno živinče“. Kak smo se nastopi naših dijakov prle veselili, tak moramo zdaj izraziti naše razočaranje. Nastop dijakov nas niti oddaleč ne zadovolja, ar smo čakali od dijakov vnogo več.

Izvemši par iger smo videli do zdaj šaloigre. Te so nam predstavljali domači igralci i gostje, ki so nas od časa do časa obiskali. Prijetno iznadenje bi bilo za nas, če bi dijaki napravili izjemo ino bi bili nastopili s kakšov resnov igrov. Naše dijaštvo je tü na meji nosilec kulture i narodne zavesti. To bi se moralo pokazati tüdi v javnom nastopi i to tem bole, ar Sobota ma občinstvo, ki je do- vzetno za kulturo. Koliko večji uspeh bi mele na priliko igre: Naša kri, Na smrt obsojeni itd. ali štero izmed Sakespiarovih Molierovih del. S temi in podobnimi igrani bi dijaštvo pokazalo na koliko višišoj kulturnoj stopnji je kak drugi poprečni igralci, s tov burkov pa ne pokazalo nikaj.

Ka se tiče igranja samoga, priznamo, da so igralci većinoma dobro rešili svojo nalogo. Naglasimo pa tüdi, da z oblekov većine igralc ne-

Ka novoga v Belgradi?

Odredba od odpiranja i zapiranja trgovin. Minister za socialno politiko i minister za trgovino sta podpisala spremenjeno odredbo od odpiranja i zapiranja trgovin.

Usmrtitev žandara. V soboto je bio obešen žandar Živaljevič, ki je vmoro Dano Milenkovič.

Namestnik zvušnjega ministra. Za namestnika zvuš. ministra, dr. Marinkoviča je postavljeni dr. K. Kumanudi.

Ženski mirovni kongres. Mednarodna ženska zveza se je v Belgradi zbrala na mirovni kongres. Na kongresi se govori od pripomočkov, s šterimi bi se dao dosegnoti i zasukurati svetovni mir.

Svetovna politika.

Predsedniške volitve v Franciji. Dne 13. maja sta francoski senat i parlament volila predsednika francoske republike. Kandidatov je bilo več. Zmago so najbolje prerokü-

smo bili nikak zadovolni. Po našem osvedočenju ne nikak primerno, da nastopajo dijakinje drugoga, tretjega gimnazijskoga razreda v jankicaj, ki pokrijejo komaj rit (odpustite, da naravnoč povemo) i da podajajo plese, kakše vidi človek v kakših barh i na odrih velikih varašov. Obsojanja vreden pa je posebno nastop plesnoga učitelja i učiteljice. Vsaki pameten človek uvidi, da to za deco, štere je bilo dosta pri igri, ne nikak primerno.

*

— **G. kanonik Szlepecz** je odišeo v sredo v Varaždinske toplice na zdravljenje. Tam ostane več tednov.

— **Szaparyjeva knjižnica odana.** V ponedeljek je bila odana velka Szaparyjeva knjižnica, v šteroj je do 16 jezer knjig. Küpo jo je g. Hahn Izidor tiskar i lastnik Prekmurske knigarne.

— **Zravstvena predavanja.** G. primarij dr. Silv. Brandieu je meo v obrtno-nadaljevalnoj šoli predavanje od važnosti sunca i zraka spogledom na zdravje. Že pred tem pa je predavao splošno od zdravja.

— **Nabori.** Pretečeni teden so bili nabori. Po vulicaj se je čülo popevanje i juvkanje, pretepov i drugih neredov pa ne bilo.

— **Lepšanje bolnice.** Bolnica je dobila lepše lice. Dala njoj ga je nova ograja. Poslopja tüdi belijo, tak da do čisto prenovljena.

— **Tolmač.** Višje deželno sodišče v Ljubljani imenovalo je gosp. odvetnika dr. Vadnal Ludovika v Murski Soboti za stalnega tolmača za francoski, angleški in italijanski jezik.

vali zvušnjemi ministri Briandi. Pre-roki so se zmotili. Briand je prepadno i je bio za predsednika zvoljeni senator Paul Doumer. Izid volitev je preseneto celo Francijo i tüdi politike drugih držav. Posledica volitve je, da Briand odstopi, v francoskoj zvušnjaj i notrašnjaj politiki pa nastane sprememba. Doumer je mož, ki je povsedi poznani po svojoj delavnosti i poštenosti.

Politični nemiri v Egipti. Politični položaj v Egipti je jako resen. Demonstracije so na dnevnom redi. V Kairi sta vojaštvo i policija strelali na 3000 lüdi. Več jih je bilo bujtih i ranjenih.

Nesrečna Španija. Položaj v Španiji je tak žalosten, da Španijo lahko imenujemo nesrečno. Vlada je zaplenila vse imanje bivšega kralja Alfonza. Srd revolucionarov se je zdaj obrno proti cerkvam i kloštrom. Vužigajo jih. Zgorelo je že okoli 200 cerkvi i kloštrov. Dühovniki, redovniki i redovnice so morali zbežati. Najbole so preganjani ježuitje.

Slovenska krajina.

Pametna reč.

(Pismo iz Beltinec.)

Od 10. maja letos sem v Novinaj čteo od bitja v Črensovcih; bilo je tüdi v Slovenci. Na vnebozastoplenje Kristušovo je bilo proščenje v Bogojini. Na Ivancih so se pa zbili skoro do smrti. Tü nega druge pomoči, cerkev mora vmes posegnoti i proščenja **popolnoma dol povedati**, ar ravno gda so proščenja, **mladina zdivja**. Lani, gda je bilo na Aninsko nedelo v Ižakovcih proščenje, sam šo odvečara po posli mimo oštarije v Ižakovcih. Med tistim časom so se začnoli tam biti; klavtarska polena so na skriž letela. Eden je pravo „mi smo že tü 50 litrov vina spili“, jaz sam si pa mislo: „te je to proščenje“ do poldne moliti „ne vpelaj nas v skušavanje“ odvečara se pa na mužike v oštarije v skušavanje pelati. Bila je navada pred 45 leti, ka so na Velko mešo iz Beltinec s proščicijov s cehskimi zastavami hodili v Turnišče, te so se pa ednok tak napili pod Lipov tisti kak so zastave nosili, ka so štange spotrli i cerkev je te prepovedala te proščicije. Tak je po mojem mišljenju vse pisanje po Novinaj **od bitja zabadav**, cerkev naj proščenje dol pove, ar ka pomaga, či tam nega mužike kde je proščenje, je pa te v sosidnoj občini. Po proščenju pa majo poseo žandarje, sodnija, fiškališje i voza, to je pa nam vsem kvar. Pa što je pri meši na proščenju? Deseti tao lüdi komaj; edni so v oštariji, edni ležijo po škednjaj, edni pa sploh neidejo, tak so proščenja ne na hasek, nego na velki düševen i tüdi na teloven kvar. Presodite sami, ali nemam prav.

Š. J. Beltinci.

— **Črensovci.** V zadnjaj šte. „Novin“ smo čteli od „Črensovske žaligre.“ Žalostno je, da se morajo takše stvari v Novinaj oglašati. Istina je, da so se bili. Toda vekša posadka črensovskih dečkov pa je, ki neso pretepačje, razvüzdanci i neso bili poleg. Dopisnikari „žaloigre“ pa prav damo, da je za tiste dečke, ki so se bili dobro povedao. Najbole bi bilo, jih z imeni vün povedati. — Črensovski dečki.

— **Pozdrave pošilajo i želejo** blažene risalske svetke iz Francije: Rac Ludovik, Franc, Mihal i Radoslav, Škodnik Kalman, Kisilak August, Lenarčič Alojz, Fartek Mihal, Mihalič Rudolf, Gumilar Franc i Zavec Anton.

— **Salezijanski zavod v Veržeji.** Vsem častilcem Marije Pomočnice krščenikov naznanjamo, da bomo obslužavali njeni svetek v nedelo dne 31. majuša, t. j. na nedelo Sv. Trojice. V soboto popoldne se bode spovedavalo od tretje vüre naprej. Zvečer ob 7-ih bodo popevane litanije Matere bože i blagoslov z Najsvetejšim vüni na dvorišči pri kapelici Marije Brezmadežne. — V nedelo se začnejo služiti sv. meše ob 5-ih. Ob šestih bode pridiga v kapelici. Nato se vrstijo sv. meše do desetih. Ob desetih bode pridiga i slovesna sv. meša na dvorišči. Popoldne pa navadna proščicija s kipom Marije Pomočnice po trgi Veržej. Vabimo posebno Marijine družbenice, da pridejo s svojimi križi i zastavami, da bodo pri sv. meši i procesiji lahko vsaka družba pod svojov zastavov izkazala čast Mariji Devici. Vse romare prosimo, da nam prle naznanijo, če želejo biti sprejeti, t. j. če želejo, da njim pride dühovnik nasproti i jih sprevedi v kapelico. Marijini častilci, srčno vableni k svojoj nebeskoj Materi! — **Vodstvo zavoda.**

— **Velka tombola v Črensovcih.** Prostovolno gasilno društvo v Črensovcih priredi v ponedeljek dne 25. maja 1931 pri cerkvi na placi ob 3. vüri popoldne tombolo. Glavni dobitki so: 1. tombola novo moško kolo, 2. tombola slamoreznica, 3. tombola slamoreznica, 4. tombola 100 kg. kuruze. Poleg toga nad 300 dobitkov. Srečke po 3 Din. Probajte srečo vsi!

— **Lov na kürečega tolvaja.** Kak druge vesnice, je tüdi Sotina tak srečna, da se po noči večkrat oglasi kakši nepoznani gost, šteri nigdar ne odide prazen, nego odnese s seov štero küro. Že kakših 15 hiš je obiskao. Odnešenih je nad 60 kokoši. Lüdje pazijo, da bi njemi prišli na sled, a to se dozdaž še ne postavu.

— **Vtopo se je.** V nedelo je šo okoli 7 letni sinček žagara Tozon Cirila iz Beltinec v družbi nekših deč-

kecov iz Lipovec k Ledavi. Šteli so loviti ribe. Pri Bacovom mlini so začeli z delom. Vsi so bili veseli. Naednok jih je popadno strah. Tozonov sinček je premimo pod vodov i ga več ne bilo gor. Šli so ga iskati gda so ga vün potegnoli, je bio že mrtev.

— **Bitje na Ivancih.** Za Črensovci so prišli Ivanci na vrsto. V Bogojini je bilo v nedelo proščenje, na Ivancih pa ples. Dečki so se zbrali od vseh strani. Zavolo plesa so se vküpžgrabili. Nekši divjaki iz Gančan so napadnoli M. Kalmana iz Sebeborrec. Tak so ga zbili i zosmicali, da leži zdaj v špitali. — Kda de konec divjaštva?

— **Toplo priporočamo starišom,** da küpijo za svojo deco knjižico „ANICA.“ Dobi se za 6 Din pri sestraj Karmeličankaj Selo p. Ljubljana.

— **Resen opomin,** ki nas spominja, da je skrajni čas tüdi za zdravje kaj včiniti, so — bolečine. Vnoge lüdi mantra revmatizem, trganje v sklepah, živčne bolečine, trganje, smicanje, glavobol, zobobol itd. drugi trpijo od slabosti i drugih obolenj, ali itak mamdo dosta takših lüdi, šteri so, se znali vsega toga mantranja obarvati. Že prek 34 let držijo v vnogih krajih stalno v hiši Fellerov bolečine oblažüvajoči Elsafluid i se vsigdar znova veselijo njegovimi zanesljivimi pomaganji. V apotekaj i sorodnih trgovinaj se dobiva Fellerov Elsafluid v posküsnih steklenicaj po 6 Din. v dvojnih steklenicaj po 9 Din. ali pa velikih steklenicaj po 26 Din. Poštni paket z 9 posküsnimi ali 6 dvojnimi ali 2 velikima steklenicom pošila za 62 Din. brez vseh dalnih stroškov, Eugen V. Feller, Stubica Donja, Centrala 146. Savska Banovina.

— **Napad na cesti.** Preminoči tedden sta se pelala iz lendavskih goric dva Gomiličanca. Kak se pelata po cesti, naednok stopi h kolam eden dečko i jiva prosi, da bi ga vzela gor. Njeva sta privolila. Bilo je vroče i vert si je slekeo kaput. V kaputi je meo bankaš. Dečko ga je vido i ga je šteo vkrasti. Žena, ki je sedela na kolaj je to zapazila. Dečka sta pogнала s kol. Te se je šteo maščevati, zgrabo je nož i je zamahno proti ženski. Zadeo jo je v lice i jo je močno vrezao.

— **Beltinci.** V nedelo se je vršo tü občni zbor Kmetijske podružnice. Govorilo se je na njem od kmečkih zádev i volo se je odbor.

— **Nogo si je potro.** Peršak Andrej se je pelao po cesti. Vozu je na pravilnoj strani. V daljavi je zagledao moža i ženo. Taki jiva je zgrabo. Dečko je scinkao i zavino na levo, da bi se jiva ogno. Kda sta se mož i žena na glas zvonca obrnola i zaglednola biciklin, sta prestrašeno skočila tüdi na levo. Ar je bila pot na levoj strani zastavljena, je dečko v zadnjem časi zavino na pravo. Mož i žena sta bila že tak zmešaniva, da sta tüdi njiva skočila na pravo. To se je zgodilo tak naglo, da se Peršak ne mo-

geo več izognoti. Zavozo je naravnost med potnika. Njiva sta skričala, dečko pa je že ležao na tleh. Biciklin je ležao poleg njega. Peršak je probao gor stanoti, a ne mogeo. V nogi je začüto silne bolečine. Potnika sta njemi priskočila na pomoč. Nogo so preglednoli i ugotovili, da je streta.

— **Tak se varčüje!** Ne trbe küpüvati pre-naglo, a posebno ne vüre, ar nas tüdi najcenejša vüra dosta košta, če se mora vsigdar popravlati. Najbole se varčüje, če se ne küpüje samo po fal ceni, nego tüdi dobro. Zato vam znova ponavlamo, zahtevajte novi letni cenik s prek 1000 slikami od fabrične hiše vür H. Suttner v Ljubljani št. 945. dobite ga popunoma brezplačno. V njem najdete žepne vüre že za 44 Din., vüre zapestnice za 98 Din., büdilke za 49 Din., kak tüdi razno zlatnino i srebrnino, vse takrekoč po originalnih fabričnih cenaj.

Velka prleška slavnost.

V Križevcih pri Ljutomeri se je vršila v nedelo slovesnot od štere po pravici lahko trdimo, da je bila slovesnost cele Prlekije. Te den je prečastiti g. dekan i konzistorialni svetnik Weiksl blagoslovo novo motorno gasilsko brizgalno. Pri toj priliki so se v Križevcih zbrali gasilci iz cele okrogline i na jezere naroda. Popoldnevi so bile velke gasilske vaje, nato pa na dvorišči i v prostorih Katoliškoga doma prijetna zabava. Proslave so se vdeležili tüdi zastopniki oblasti, med njimi okrajni načelnik g. dr. Trstenjak iz Ljutomera.

ZA NEDELO.

Na risäle.

Evang. sv. Ján. vu 14. táli.

Vu onom vremeni pravo je Jezuš vu čenikom svojim: či što lübi mené, reč mojo bode zdržávo; i Oča moj de lübo njega i k njemi pridemo i stanje si pri njem napravimo; ki ne lübi mené, moje reči ne zdržava. I reč, štero ste cüli, ne je moja; nego onoga, ki je mene poslao, Océ. Eta sam pravo vam, pri vas bodoči. Oveseliteo pá Düh svéti, koga pošle Oča vu mojem imeni, on vas bode včio vsa i prinášao de vam na pamet vsa, šterakoli sam vam pravo. Mir vam ostavljam, mir moj dam vam; ne, liki svet dáva, jas vam dam. Naj se ne burka srce vaše, niti se ne boji. Cüli ste, ka sam jas vam pravo: odhájam i pridem k vam. Da bi lübili mené, radüvali bi se zaistino, ka idem k Oči: ár je Oča vékši od mene. I zdaj sam vam povedao prve, liki se zgodi naj, gda včinjeno bode, verjete. Že ne bom dosta gučao z vami; ár je prišao poglavnik etoga sveta i vu meni nikaj nema. Nego naj spozna svet, ka lübi Očo, i kak je meni zapovedao Oča, tak činim.

Razgled po domovini.

Velesenje v Ljubljani. V dne-vaj od 30. maja do 8. junija de v Ljubljani XI. velesenje. Za obiskovalce

velesenja je dopüščena polovična vožnja. Legitimacija za polovično vožnjo se lahko naroči pri uradi velesenja v Ljubljani.

Nevarna eksplozija. V Novoj Gradiški na Hrvačkom se je 9 letni deček v sobi igrao z dinamitnim patronom. Vrtao je i tukeo po njem. Patron je naednok počo i se rasleto. Dečkeca je močno rano. V sobi sta bila tüdi oča i dečkova sestra. Tüdi teva sta ranjena.

Sodnik pred sodniki. Pred sodiščem v Sremskoj Mitrovici se je te dni vršila razprava proti okrožnomi sodniki Slavki Jovičiči iz Vinkovcev, ki ga je trgovec Nikolaj Mudrok iz Sremske Mitrovice tožo zavolo razžalenja časti. Obtoženec pri razpravi ne bio navzoči. Sodišče ga je obsodilo na sedem dni zavora i 350 Din globe, ki se v slučaju neizterljivosti spremeni v nadalnjih sedem dni zavora i na poravnavo vseh stroškov sodnoga postopanja.

Hüda nesreča z vozom. V nedelo popoldne se je okoli 16. vüre pripetila težka nesreča s kolami, ki bi skoro zahtevala človeško žrtv. Okoli te vüre popoldne se je vozo skoz Šmarjeto pri Rimskih topli-caj poznani jurkloštarski župan g. Jurko v spremstvu nekše priletne ženske, štera je mela pri sebi nekšo deklico. Nadalüvali so pot proti Jurkloštri ino krenoli od postaje proti Gračnici, kde so dospeli do klanca, ki se prav posebno strmo spüšča proti gračenski strani. G. Jurko, ki je vodo konja, se je iz neznanoga zroka splašo konj i se njemi je pri tom strgao remen na prednjom deli voza. Konj se je spüsto v bežanje i se je voz prevrgeo i pokopao pod sebov g. Jurka i njegovo spremlevalko, dočim je deklico vrglo v stran i je pri vsem padci ostala docela nepoškodüvana. Najtežje poškodbe je dobo g. Jurko. Menše poškodbe pa je dobila spremlevalka po rokaj.

Iz sveta.

Hotel za 800,000.000 Din. Na glavnom zborüvanji velike paroplovne družbe „Canadian Pacific“ je predsednik družbe omeno tüdi, da name-rava uprava družbe zgraditi v središči ogromen hotel, za šteroga so načrti že izdelani. Hotel de meo 800 sob i 800 kopalnic ter bo najvekši hotel v Evropi. Stroški za zidanje bodo znašali nad 3 milijone funtov šterlingov (1 funt = 276 Din).

Strela vdarila v cerkev med službov božov. V Castellamari pri Napolji je strela vdariia med službov božov v katedralo. Ranjenivi sta bili dve osebi.

KMETSKI GOSPODAR.

Mesečna priloga Novin.

Letno poročilo

o kmetijsko- pospeševalnem delu v Prekmurju v letu 1930.

To letno poročilo ne obsega le delovanje sreskih kmetijskih odborov, ali pa samo poslovanje sreskega kmetijskega referenta, orisati hoče na kratko vso kmetijsko pospeševalno delo v Prekmurju, katero so vršili država, banovina in srez poslužujoč se skupnega strokovnega organa: sreskega kmetijskega referenta.

Poročilo obsega sledeča poglavja:

- 1.) Poljedelstvo s travništvom,
- 2.) Živinoreja in ureditev gnojišč,
- 3.) Sadjarstvo in Vinarstvo,
- 4.) Kmet. organizacije,
- 5.) Sreska kmetijskega odbora,
- 6.) Sreski kmet. referent.

I. Poljedelstvo.

O poljedelstvu poročilo baš ni razveseljivo. Skoraj vsi poljski pridelki so padli s ceni tako, da je rentabilnost skoraj nemogoča. Zlasti velja to za žitarice, ki so v Prekmurju premočno razširjene. Edino rentabilne so kmetijske rastline na njivah in dobrih travnikih, katerih pa je žal v Prekmurju najmanj. — Vreme v preteklem letu ni bilo posebno ugodno. Poletna suša ter v okolišju Turnišča in Beltinca poljske miši, so zelo zmanjšali pridelek zgodnjih sadežev. V občinah Kobilje, Motvarjevci, Bukovnica in Čikečkavas je toča dne 1. junija vničila vse posevke. Razmeroma povoljne pridelke so dali pozni sadeži. Pozno jesensko deževje je oviralo setev ozimi; ugodno pa je vplivalo na število poljskih miši, ki jih je precej deciniralo.

V poljedelstvu je bila delavnost pospeševalnih oblasti razmeroma manj živahna. Država je dodelila semenogojski postaji v Beltincih en selektor. Banska upr. je dodelila šestim rodovniškim organizacijam po 10 q, štirim vzor-kmetom pa po 2 q nitrofoskala brezplačno za poizkuse na travnikih. Sreski kmet. odbor v D. Lendavi namerava ob svojih stroških razdeliti po 10 q nitrofoskala rod. organizacijam svojega sreza, ki od banovine niso bile vpoštevane. Selekcijonirano seme žitaric iz semenogojске postaje v Beltincih je banska upr. dodelila organiziranim kmetovalcem po polovični ceni. Žal je bilo blaga le zelo malo. Dobil je srez M. Sobota 80 q pšeni-

ce in 40 q ovsa, srez D. Lendava pa 50 q pšenice, 10 q rži in 10 q ovsa.

V treh občinah sreza M. Sobota in šestih občinah sreza D. Lendava je bila spomladi izvedena zatiralna akcija proti poljskim mišim. Polegal se je strup „mišotruka“, domači izdelek tvrdke Misvič, ki se je dobro obnesel. Strupa se je polagalo za Din 23.530; banovina je prispevala 6.000 Din. Za jesen v velikem obsegu zamišljena akcija je odpadla radi deževja, ki je ceneje delovalo.

Za kmetijsko orodje banovina ni prispevala ničesar, ker do konca leta še ni imela izdelanega tozadavnega pravilnika. Sreski kmet. odbor v M. Soboti pa je nabavil dva trijerja in 14 travniških bran.

II. Živinoreja.

Za živinorejske proizvode so bile tržne prilike in rentabilnost v lanskem letu različne. Goveja živina je obdržala vse do konca leta še prilično ugodne cene in je bila edina sigurna opora kmetovalca. Svinjske cene pa so proti koncu leta zelo padle, rentabilnosti ni več, izvoz se je zmanjšal. Zaenkrat še ni upanja, da bi se to stanje izboljšalo. Cena jajc je tudi padla, vendar je še podana rentabilnost kokošenje ob pravilnem ravnanju. Mlekarstvo je se zdi že več let zelo slabo. Izvoza ni, domači trg Prekmurja je neznaten. Ogromna večina mleka ostane tedaj v kmetijskih obrtih. Konjereja je stalno pasivna. V letih, n. pr. tudi v lanskem, ko se cene nekoliko popravljajo, se konjerejci takoj znova navdušujejo za to priljubljeno panogo. 1930. je bilo zaskočenih dvakrat toliko kobil, ko 1929. To bo verjetno zopet povzročilo poslabšanje cen konjem in žrebetom.

A) Govedoreja.

V pospeševanju govedoreje lahko zabeležim razveseljiv napredek. Srez M. Sobota: Meseca marca 1930. je bilo licenciranje bikov na 16 krajih. Od 524 bikov je bilo sposobnih 263 ali 50%. Kakovost je bila različna po krajih. V 54 občinah je manjkalo 67 bikov. Večino primanjklaja so krile občine same z naknadnim licenciranjem in nakupi. Prisilno so bili nakupljeni 4 biki. Za nagrade je naka-

zala banovina 34.700 Din, tako da so se priznale visoke nagrade od 1.500 Din do 500 Din za bike, ki so bili ocenjeni na 25 točk in višje. — Slično je bilo v srezu D. Lendava. Licenciralo se je na 7 mestih, 332 bikov; sposobnih je bilo 231 ali 69%; primanjklaj je bil 12 bikov. Ban. nagrad se je priznalo za 18.200 Din v iznosih od 1.600 do 500 Din. Tekom leta so se vršila po potrebi naknadna licenciranja. Vedno so se prvenstveno vpoštevali biki z rodovniškimi izvlečki.

Z enotretjinskim banovinskim prispevkom sem nakupil šest rodovniških bikov za posamezne občine. Sreska kmet. odbora pa prispevata k nakupu dobrih bikov po 500 Din z enoletno obvezo, dočim zahteva banovina dvoletno obvezo.

Izvanredno živahno in uspešno delovanje s je razvilo pri Rodovniških organizacijah, ki obstojajo deloma kot odseki kmetijskih podružnic, deloma kot samostojna društva. Začetkom leta so obstojale sledeče organizacije: Nedelica, ustanovljena že 1928, Puconci, Moravci in Tešanovci ustanovljeni leta 1929. Tekom leta 1930 sem pa organiziral še tri rodovniške odseke v srezu Murska Sobota in sicer v Strukovcih, Predanovcih in Vučji Gomili ter tri društva: Dolgavas, Petišovci in Lakoš-Kapca in odsek v Beltincih za srez D. Lendava. Pri vseh organizacijah se vodi rodovnik in mlečna kontrola. Število rodovnikov vpisanih krav se giblje od 20 do 200. Pri obširnem organizatoričnem delu mi zlasti kot tajniki, ponekod tudi kot predsednik pridno pomagajo učitelji, enem slučaju celo učiteljica. Mlečno kontrolo vršijo domači kontrolorji. Občuti se pa nujna potreba po namestitvi mlečnega nadkontrolorja. V ta namen se bo v kratkem osnovala Zveza vseh rodovniških organizacij, ki bo obsegala poleg vseh 11 prekmurskih organizacij še tri organizacije v ljutomerskem srezu.

Rodovniško delo, kakor sploh vso živinorejsko pospeševalno delo zelo izdatno podpira predvsem kr. banska uprava, ki je že žrtvovala za naše kraje velike svote. Tako so prejele vse organizacije Prekmurja po enega originalca bika iz Madjarske ali Švice, kar predstavlja izredno dragoceno darilo banovine in deloma države.

Premovanja rodovniške živine so se lani vršila v Veržaju, kjer so včlanjeni tudi živinorejci iz Dokležovja, v Puconcih in v Nedelici. Banovina je prispevala za Nedelico 8790 Din, za Puconce 6200 Din; sreska kmet. odbora pa za Puconce 3230 Din, za Nedelico 2500 Din ter za Veržaj 500 Din. Za letos so predvidene rodovniške živinske razstave v Moravcih, Tešanovcih in Strukovcih ter v Dolgivasi in v Petišovcih.

Rodovniške organizacije niso omejile svojega dela samo na rodovniško in mlečno kontrolno delo. Pomagale so po potrebi pri vseh kmetijsko pospeševalnih akcijah.

B) Svinjereja.

Svinjereja nam kaže mnogo neugodnejšo sliko, kakor govedoreja. Omenil sem že neugodne cene, ki že celo leto ne porastejo. Kakovost blaga je zelo različna, najboljše blago ima Šentjurska dolina. Drugje pa je blago deloma prav slabo. Licencirajo se le beli merjasci angleškega in nemškega tipa. Radi pomanjkanja dobrega blaga se mora licencirati mnogo srednjega materijala.

V letu 1930 je plemenilo v Prekmurju okoli dvajset oblastnih subvencijskih merjascev iz leta 1929, ki so bili vsi dobri, deloma odlični. Ti merjasci, ki so se zadnja leta importirali iz sosedne Štajerske so zelo povoljno uplivali. V letu 1930 smo dobili v srez M. Sobota 11 merjascev z banovinsko in 6 merjascev s sresko subvencijo, v srez D. Lendava pa 5 merjascev z banovinsko subvencijo. Potreba je še zelo velika. Žal pa v Prekmurju samem nimamo dovolj rejskih postaj; obstojajo edino pri veleposesstvu v Beltincih in v zadnjem času v G. Lendavi. Nadaljna rejska središča za svinje so nam še nujno potrebna. V to bodo poklicane predvsem tudi banovinska kmet. šola v Rakičanu in bodoči sreski vzorni posestvi v Dolnji Lendavi in Murski Soboti.

C) Perutninarstvo.

Kurjereja kaže bolj razveseljivo sliko. Prvič je podana rentabilnost, kar je glavni pogoj. Drugič pa so padla naša prizadevanja glede uvedbe izvrstne štajarske pasme na ugodna tla. Številna perutninarska predavanja so pomagala k napredku. Danes imamo že posamezne občine n. pr. Predanovci, ki bodo imele samo čiste štajarske kokoši.

Spomladi 1930 smo dobili v srez M. Sobota okoli 2000 prvovrstnih selekcioniranih valilnih jajc, kar je subvencionirala banovina, ki je poslala več sto jajc tudi v srez D. Lendavo.

Jeseni smo pa kupili in razdelili 167 čistokrvnih petelinov, večinoma iz kontroliranih rej. Prispevala je banska uprava 4000 Din., sr. km. odbor v M. Soboti 2500 Din., sr. km. odbor v D. Lendavi pa 1500 Din; zanimanci so dobili peteline po 10 D.

V letošnjem letu se je zanimanje za kurjerejo še zelo povečalo. Obžalovati je le, da še imamo rejske postaje z zaklopnimi gnezdi, tak da moramo selekcionirano blago importirati iz drugih srezov.

D) Konjereja.

Konjereja ima le zelo slabe izglede. Pospeševanje vrši predvsem banska uprava potom svoje žrebčarne in sporazumno o konjerejskim društvam. Vsako leto pride v Prekmurje par žrebcev, originalcev iz Belgije, ki so deloma prav dobre kakovosti.

Licenciranje se je vršilo februarja v M. Soboti in D. Lendavi, priganih je bilo skupaj 16 žrebcev; vsi razven enega so bili sposobni. Število pripuščenih kobil še je napram letu 1929 skoro podvojilo.

Konjsko premovanje se je vršilo za oba sreza skupno v Beltincih; prigon je bil zelo velik, kakovost blaga povoljna. Prispeval je sr. kmet. odbor D. Lendava 2000, sr. km. odbor M. Sobota po 1000 Din.

E) Gnojišča.

Za 30 posestnikov v srezu M. Sobota je nakazala banovina cement po polovični ceni za napravo gnojišč. Za 14 posestnikov iz sreza M. Sobota in 12 posestnikov iz sreza D. Lendava pa dospe cement sedaj; vse načrte je na ban. mesta izdelal sreski kmet. referent.

III. Sadjarstvo in vinarstvo.

Sadjarstvo je za nekatere dele Prekmurja že sedaj zelo važna in dobičkanosna panoga, zlasti velja to za severozapadni del sobočkega sreza. V drugih predelih pa je še zelo zaostalo in zanemarjeno.

Delovanje na tem polju se v preteklem letu ni moglo posebno intenzivno razviti, ker ni bilo delovnih moči. Sreski kmet. referent je bil že prekomerno zaposlen s svojo glavno panogo z živinorejo.

Na polju sadjarstva se zelo uspešno udejstvuje kmetijska šola v Rakičanu, ki nam je producirala nekaj prav prvorazrednega sadnega drevja. Sedaj se ta drevesnica zelo poveča in bo že v par letih lahko krila vse potrebe Prekmurja.

S $\frac{1}{3}$ prispevkom banske uprave smo razdelili med člane kmet. organizacij v srezu M. Sobota 833 jablanov, v srezu D. Lendava pa 317 jab-

lanov, razven tega še okoli 400 hrušk. Kmet. podr. v M. Soboti pa je spomladi razdelila veliko število dreves. Potreba po dobrem sadnem drevju je še ogromna, zlasti v kraji, kjer sta mraz in toča veliko škodo zapustila.

Na inicijativo banske uprave sta se vršile ankete o določitvi ožjih suskih sadnih izborov za sreze M. Sobota dne 30. oktobra, za D. Lendavo pa 7. novembra. Obe so bile dobro obiskane zlasti od strani učiteljstva.

Vinarstvo.

Vinarstvo je v Prekmurju manjvažna panoga. V večjem delu obeh srezov in to deloma celo v ravnini so se v zadnjih letih zelo razmnožili nasadi samorodnih trt, zlasti šmarnice. Na štirih mestih so se vršili praktični tečaji o zelenem precepljenju šmarnice. Za uspešno precepljene trte je banska uprava delile nagrade po 50 p.

V Dolnjelendavskih goricah, to je zlasti v občinah Pince, Dolina, Čentiba, D. Lendava in Dolgavas so dobre vinske lege. Splošna vinska križa pa tudi tu zelo pritiska na vinogradnike, ki se skušajo rešiti obilne vina z vinotoči. Vino ni posebno dobro, ker je kletarstvo še slabo.

IV. Kmetijske organizacije in pouk.

Banovinska kmetijska šola v Rakičanu kljub vsemu prizadevanju še ni ustanovljena. Pod vodstvom delavnega ravnatelja se sicer Kmetijski obrat na posestvu zelo spopolnjuje, vendar objekt še ni doveden glavnemu namenu.

Kmetijske nadaljevalne šole so se v pravkar minuli zimski razvili zlasti v Lendavskem srezu in to v D. Lendavi, Čentibi, Petišovcih, Črensovcih in Vel. Polani. V sobočkem srezu pa v Puconcih in Markovcih. Gospodinj-ska nad. šola je bila le ena v Čentibi. Voditelji šol so delovali večinoma sporazumno s kmet. referentom, ki je obdržal tudi strokovna predavanja.

Važna akcija so tudi nanovo uvedeni šesttedenski zimski kmetijski tečaji. V zimski 1929/30 so bili taki tečaji v Strukovcih in Beltincih. Obisk je bil v obeh krajih, zlasti pa v Beltincih zelo povoljen. Predavalo se je pa 48 ur. Zastopani so bili vsi predmeti, ki so za kmetovalce pomenbni. Stroške za Strukovce je krila država, za Beltince še niso poravnani, pa jih bo menda prevzela banovina. Z najpridnejšimi absolventi zimskega tečaja v Strukovcih je priredil sreski kmet. odbor sobočki dvodnevno poučno ekskurzijo v Rakičan, Beltinci, Banovci, Apače in Kapelo.

Dvodnevni kmet. tečaji so se vršili v Puconcih, Moščancih, Krama-

rovcih, Rogašovcih, Neračnovcih, in G. Petrovcih ter v Petišovcih in na Benici. Obisk je bil deloma povoljen, deloma odličen.

Vršila sta se dva pletarska tečaja, eden v Puconcih, drugi v Rakičanu.

S pomočjo banske uprave je organiziral sreski kmet. referent dnevno ekskurzijo na živinsko razstavo v Zagreb. Udeležili so se zastopniki kmetijskih organizacij in vzor. kmeti.

Z državnim prispevkom je bilo omogočeno kmet. referentu, vet. referentu in dvema vzor. kmetoma ogled živinske razstave v Budimpešti.

Sreski kmet. ref. je skupno s kmet. podr. v M. Soboti organiziral ogled semenogojke postaje v Beltincih, katerega se je udeležilo pod vodstvom g. sr. nač. Lipovška nad 200 kmetovalcev.

Sreski kmet. referent je priredil mnogo strok. predavanj iz različnih kmetijskih, zlasti živinorejskih panog.

Kmetijske organizacije.

Poleg že opisanih rodovniških organizacij delujejo na pospeševanju kmetijstva še kmetijske podružnice predvsem one v M. Soboti in v Beltincih. Prvo vodi agilni živinozdravnik Samec, drugo pa ing. Mikuž. Zlasti sobočka podružnica, ki obsega skoro ves sobočki srez je razpletla izredno agilno in uspešno delovanje. Število članov je tekom let narastlo na 1440.

Agrarne kolonije.

Veliko pozornost smo posvetili žalostnim prilikam v agrarnih kolonijah v Mostju, Pincah, na Benici, v Petišovcih in v Gaberju. Izdelali so se obširni predlogi za izboljšanje razmer. Vendar se brez zelo izdatnih državnih sredstev ne bo dalo dosti doseči.

V. Sreska kmetijska odbora.

Oba sreska kmetijska odbora v Prekmurju sta bila prva v celi dravski banovini, ki sta brez ozira na gotove poteškoče takoj začela z vsestranskim delom.

A) Sreski kmet. odbor M. Soboti

je imel prvo zasedanje 23. aprila; izvolil je za predsednika g. Titan Janeza in sprejel proračun izdatkov v iznosu Din 118.000. — Sestavil je ožji odbor, v katerem so poleg predsednika, sr. km. ref. ing. Wenko, preds. km. podr. živinozdr. Samec in člana odbor Lainščak in Šiftar. Tajniške posle vodi kmet. ref., blagajno pa g. Samec. Ožji odbor je imel pet rednih in eno izredno sejo. Baval se je o prav vsemi posli in zadevami kmetijstva v Prekmurju. Pri vseh akcijah, ki sem

jih popreje opisal, je bil sr. km. odbor kolikor toliko soudeležen. Glede denarnih izdatkov smo pa bili na stališču pomagati tam, kjer banovina ni dala ali ni zadosti dala. Razmerno skromna sredstva smo imeli v rezervi in v glavnem črpali iz banovinskih sredstev.

Z lanskim proračunom so bili obč. kmet. skladi angažirani s 70%; letošnji proračun je sestavljen v isti višini; v kritje bo zadostovalo $\frac{2}{3}$ obč. kmet. skladov.

Poslovanje sreskega kmet. odbora se je v letu 1931. napram 1930. letu precej povečalo. Gospodarilo se je zelo dobro, tako da je šlo na režijske izdatke le majhen del proračuna, večina pa za stvarne izdatke.

Storjeni so prvi koraki za osnovevanje sreskega vzornega posestva.

B) Srez D. Lendava.

Kar se je reklo o delu kmetijskega odbora v M. Soboti, isto velja tudi za kmetijski odbor v D. Lendavi. Pod spretnim vodstvom predsednika, g. inž. Mikuža je odbor vsestransko deloval in je za napredek kmetijstva mnogo storil. Za seboj ima vidne uspehe, ki so velikega pomena za celokupno gospodarstvo.

VI.) Sreski kmetijski referent.

Za izvrševanje vseh državnih, banovinskih in sreskih akcij za povzdigo kmetijstva za oba sreza je bil na razpolago le en strokovni organ, sreski kmet. referent s sedežem v M. Soboti. Ta je bil s pisarniškimi in zunanjimi posli prekomerno obremenjen, tako, da kljub zelo intenzivnemu delu ni moglo vse in pravočasno biti izvršeno. Dela tako ogromno, da ga še sedaj, ko je dodeljen pomočnik, oba težko zmagujeta.

Kot specialist za živinorejo sem naravno posvetil tej panogi največ pozornosti, dasi popolno zanemaril nobene. Zelo intenzivno je bilo tudi zunanje delo med narodom, kar sta omogočila sreska kmet. odbora s prevoznimi pavšali v smislu določb zak. o posp. kmetijstva.

Sreski kmet. referent ima redne uradne dneve vsako sredo v Murski Soboti, vsak petek v D. Lendavi. Na zunanjem poslu je bil v preteklem letu vsega 194 krat. Uradnih dnevov v D. Lendavi je bilo 37.

Predavanj je imel vsega 45, skupni obisk je znašal 2312 poslušalcev, torej povprečno nad 50. Predaval je o sledečih predmetih: o govedoreji 15 krat, o kurjereji 10 krat, o rodovniškem delu 8 krat, o zatiranju šmarnice 4 krat, o svinjereji, kmet. pospeševanju in zatiranju poljskih miši po dvakrat ter po enkrat o mlekarstvu in važnosti selekcijoniranega semena.

Sodeloval je tudi pri kmetijskih organizacijah na občnih zborih in sejah skupaj 29 krat in imel pri tem 693 poslušalcev skupno, ali povprečno 24. Na posamezne organizacije odpade sledečo število sej s sodelovanjem kmet. referenta in sicer: rodovniške organizacije 25, sreska kmet. odbora 8, kmet. podružnice 3, agrarne zajednice 2 in vinarsko društvo 1.

Poleg tega je vodil vse že popreje omenjene ekskurzije.

Večkrat je bil pritegnjen tudi za posebne posle. Tako je 24. V. sodeloval v Ljubljani na anketi, ki je določila goveje in konjske pasme za dravsko banovino, 20. XI. je v Celju sodeloval na anketi, ki je določila standard štajerske kokoške pasme. Dne 1. XII. je v Zagrebu na velesejmu sodeloval v ocenjevalni komisiji za kokoši. V času od 16. XII. do 21. XII. pa je bil član banovinske komisije, ki je v Sloveniji kupovala bike originalce in žrebce — angleške polkrvne. Petkrat je bil pritegnjen kot izvedenec k agrarno-reformnim komisijskim razpravam.

Razume se, da je tudi vse ostale že popreje opisane posle opravljal deloma sam, deloma s pomočjo delavolnih organizacij.

Kako si sam izračunam davek?

Kmetska zveza v Mariboru je izdala in založila knjižico „Kako si sam izračunam davek“. Ta knjižica bo vsakemu davkoplačevalcu zelo dobrodošla, ker bo na podlagi njenih navodil in pojasnil vsakdo sam lahko izračunal višino davka, ki mu ga je plačati, in se bo izognil vsaki nevarnosti, da plača več davka, kakor bi bilo treba.

V knjižici je najprej natanko opisano, kako se izračuna davek na zemljarino. V ta namen so našteje katastrske uprave v Dravski banovini, kjer se lahko dobi posestna pola, da da se more izračunati čisti katastrski donos. Nato je izračunan osnovni davek in dopolnilni davek, ki pride v pri zemljarini v poštev. Dalje sledi pouk o davčni obveznosti in davčni prostosti pri zemljarini, katerim davčnim zavezancem se lahko dopolnilni davek zniža in kdaj se osnovni davek deloma ali popolnoma odpiše, kaj je v tem slučaju storiti in kam se je obrniti. Nato sledi pojasnilo o zgradarini, pridobnini, rentnini in službenskem davku ter o davčni oprostitvi družin, ki imajo 9 otrok. Važen je tudi pouk o poslovanju davčnih odborov, ki ocenjujejo dohodke in rekla-

macijskih odborov, ki rešujejo pritožbe. Tudi o postopanju pri pobiranju davka in pri eksekuciji se dobi v knjižici pojasnilo. Cena tej prekoristni knjižici je samo 2 Din in se naroča pri Kmetiski zvezi v Mariboru, Aleksandrova c. 6.

Seja načelstva Kmetijske zveze v Mariboru.

Načelstvo Kmetijske zveze v Mariboru je imelo dne 11. maja ob priliki vinske razstave svojo sejo, ki je bila polnoštevilno obiskana. Seje sta se udeležila tudi dva zastopnika Kmetijske zveze v Ljubljani. Na seji se je razpravljalo predvsem o kuluku, lovskem zakonu, kmetijski zbornici, o trošarini na vino in vinarskih zadrukah, o sadjarstvu in sadjarskih zadrukah, o meljarstvu, o obrtniškem zakonu, o preureditvi občin, o davku na sečnjo gozdov, o begu delavskih moči z dežele v mesta, o zavarovanju delavcev pri kmetijskih strojih, o starostnem zavarovanju kmetijskega ljudstva, o kmetiskem šolstvu in o drugih perečih kmetijskih vprašanjih. O vsaki zadevi so se storili primerni sklepi, ki se sporočijo na merodajna mesta.

Krmljenje delovne živine.

Vir energije ni le ta ali oni krmni sestavni del, temveč je vsa prebavljiva krma in tudi živalsko telo samo, čigar razkroj v celicah ustvarja delazmožnost. Mišično moč daje torej živali dvoje: krma in telo samo. Energijo, moč pa črpa žival vedno iz obeh in sicer v normalnih pogojih (zdrava, zadostno krmljena žival pri nepretrganem delu): iz krmnih ogljikovih hidratov (škrob, sladkor, celuloza), ki so najcenejši in ki jih je v krmi daleko največ in iz mašč in iz sladkorja — glikogena — ki je nabran v živalskem telesu, največ v mišicah.

Če pa zahtevamo od živali tako težko delo, da je zanj treba več energije, kakor je dobiva žival iz krme in iz glikogena, tedaj se razkrajajo za kritje te energije mast, ki je v živalskem telesu. Šele ko je mast izrabljena do gotove meje, se razkrajajo tudi beljakovine. Po naziranju živilskih strokovnjakov se razkrajajo v živalskem organizmu med delom prav toliko beljakovin kakor v miru. Zato ni treba, da ima krma, ki jo dajemo delovni živini, mnogo dragih beljakovin, ker te snovi sploh ne prihajajo v poštev kot viri za energijo. Razmerje med beljakovinami v krmi in ostalimi prebavljivimi krmnimi sestavinami pade

lahko na 1:7 do 1:10 (po vrsti živali; glej pozneje). Le pri zelo napornem delu in pri mladi še rastoči živini, ki rabi mnogo beljakovin za zgradbo svojega razvijajočega se telesa, naj bo to razmerje ca. 1:6.

Mišično delo povzroča lahko, da se za dalj časa nabere več mesa v živali (pojačenje muskulature). Tudi na ta mesni narastek se je treba ozirati pri izberi krme; saj si gradi živalsko telo meso le iz krmnih beljakovin. Ta pojačena „nova“ muskulatura ostane v živali le toliko časa, dokler so dani pogoji zanjo, t. j. delo in zadostna krma.

Krma delovne živine naj bo koncentrirana, nikakor pa ne preobsežna (t. j. malo dobre in ne mnogo slabe krme). Preobsežna krma obteži prebavne organe, kar zmanjša živali veselje do dela in s tem tudi njegov uspeh. Prevodena krma ni priporočljiva, ker se živali potem preveč pote. Živali se naj tik po krmljenju odpočijejo in sicer v vročem letnem času dalje kot v hladnih dneh.

Če opravlja žival dalj časa isto delo, se polagoma zmanjšuje energija, ki je potrebna za premaganje tega napora. Z vajo doseči veliko s kar najmanj energije je cilj „treniranja“. Vendar gre tudi treniranje le do gotove meje. Če je delo pretežno ali utrujenost prevelika, nastopajo lahko težke muskulturne poškodbe, posebno če je trajalo tako nesmotreno delo dalj časa. Take obolevnosti zovemo pri sportu „pretreniranost“, pri delovni živini pa „predelanost“.

Za delo izbiraj vedno take živali, ki rade jedo. Take živali rabijo, če so maksimalno krmljene, malo hrane zase in se je zato mnogo lahko pretvori v delo, s čimer postaja delo cenejše.

BANOVINSKA KMETIJSKA

ŠOLA v RAKIČANI

potrebjuje okoli 300 falatov hrastovih soh, 2—3 m. dugih za jesen t. l. Ponudbe na upravo šole. 3

AMATERJE POZOR!

Fotografski aparati i vse fotografske potreščine se dobijo po jako niskoj ceni v trgovini s paperom

HAHN IZIDOR-a v M. Soboti.

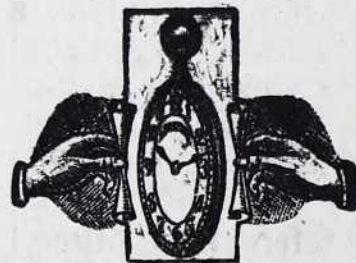
Vino

Ljutomerčan, prvovrsten, dobijo gostilničarji po jako niskoj ceni na veleposestvi VARDA Ljutomer. 1

**PO DOBROJ KAKOVOSTI,
PO LEPOJ OBLIKI I
PO JAKO NISKOJ CENI**

se poznajo

SUTTNEROVE

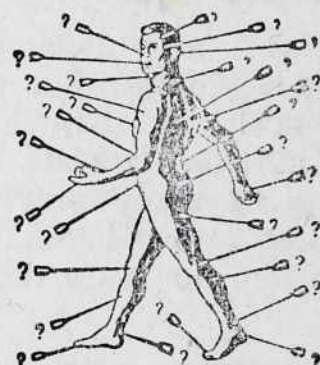

VÜRE

Iz lastne tovarne vür v Švici žepne vüre 44 Din naprej, vüre 98 Din. od zapestnice od 98 naprej, būdil- 49 Din. Najbogatejša iznice od bira najboljših vür, zlatnine i srebrine vseh cen, v novom ilustriranom letnom ceniki, ki ga dobite brezplačno od fabriške hiše vür

H. SUTTNER,
LJUBLJANA št. 945.

Kde se skriva zrok?

V revmatizmi, trganji v sklepaj, živčnih bolečinaj? Mogoče posledice prehlajenja? Večinoma je vzrok v takših slučajih nezadostna nega tela. Dosta lūdi že prek 34 let nūca okrepčujoče sredstvo za olajšanje bolečin, hišno zdravilo i kozmetikum: Fellerov „Elsafluid“ i si zna ohraniti stalno zdravje. Nūcajo ga za mazanje i cenijo njegovo delūvanje tūdi proti kašli, hripavosti, bolečinaj v grli i pršaj ino proti gripi i našeci, nūcajo ga tūdi notranje pri neugodnom občūtki itd

Všinite tūdi Vi fak i pomagalo bo tūdi Vam!

Fellerov „Elsafluid“ dobite v lekarnaj i sličnih trgovinaj v poskūsnih glaškaj po 6 Din., dvojnih glaškaj po 9 Din. ali v specialnih velikih glaškaj po 26 Din. Poštni paket vsebūjoč 9 poskūsnih ali 6 dvojnih ali 2 velka specialna glaška 62 Din., trije takši paki samo 139 Din. pri lekarnari

EUGEN V. FELLER,

STUBICA DONJA, Centrala 146.

Savska Banovina.

Slovenski romari pri Sv. Oči.

V Rimi so se začele pred par dnevi velike slavnosti. Obhaja se 40 letnica slavne delavske enciklike Leona XIII. Pri tej priliki je tudi zdašnji Sv. Oča izdal encikliko, v šteroj dopunjava Leonovo encikliko.

Na proslavo je prihitelo v Rim od vseh strani sveta mnogo romarov. Pod vodstvom vseučilišnega profesora

dr. Snoja je odišlo v Rim tudi 30 Slovincov. Romari so bili sprejeti tudi od Sv. Oče. Kda se je prikazal, so ga veselo pozdravili: „Živio živio!“ Sv. Oča je radostno ponavljao za njimi: „Živio, živio!“ Šo je od ednoga do drugoga i se je razgovarjal z njimi.

Energičen tržaški püšpek.

Dr. Fogar proglaso interdikt nad plebanošijov iz protesta proti fašistom.

Katoličanski püšpek msgr. Fogar je proglaso nad plebanošijov v Krkovci interdikt i dao zapreti cerkev. To mero je povzelo zavolo toga, ar so fašistične oblasti dozday že pregnale tri slovenske plebanoše. Zadnjoga plebanoša je pozvao püšpek na zahtevo pulskoga prefekta. Fašistične oblasti so zahtevale, da se iz cerkve od-

strani slovenski jezik ino da se meše i predge vršijo v italijanskem jeziki. Püšpek je dovolilo, da se v plebanošiji uradjuje v italijanskem jeziki. Fašisti so najpre s tem šteli dosegnuti, da slovenski jezik popolnoma iztrebi. Zdaj pa se je püšpek podal k tomi deli i ostro stopo proti italijanski oblasti.

Natečaj za poštne nameščence.

Ministerstvo za promet itd. razpisuje natečaj:

1.) Za sprejem 90 moških i 10 ženskih uradniških pripravnikov s popolnov srednjov šolov;

2.) za sprejem 7 uradniških pripravnikov z diplomov tehnične fakultete, elektrotehnični oddelek.

Natančnejši pogoji se zvedijo na poštaj.

Delavske zadeve.

Javna borza dela v Murški Soboti je dobila telefon, šteri je toj ustanovi bio resan nadvse potreben i bo hasnoviti posebno za ludi iz oddaljenejših krajev, ar si bodo tej v prihodnje lahko svoje nujne zadeve rešili tudi telefonično i ne bode potrebno za vsakšo malenkost hoditi v M. Soboto. Borza dela je 45. telefonski naročnik v M. Soboti. Ob potrebi naj se pozove telef. šte. 45.

Odbor za zidanje delavskoga doma v Murški Soboti je kupo fundoš-parcelo za Delavski Dom. Parcela je na Radgonskoj cesti na jako lepom kraju. Kak se čuje se bo z zidanjem doma pričelo že prihodnje leto, če se dobi zadosta podpore. Delavski dom je resan nadvse potreben i je najnujnejše i edino socialno pitanje Prekmurja. Vupajmo, da se zadeva skoro vresniči. Potrebno i vredno jo je podpirati!

Prošnja do vseh dobro žütečih i smilenih src! Odbor za zidanje delavskoga doma v M. So-

boti bo v prišestnih dnevaj razposlal okoli svoje zavupnike, ki bodo zbiralj v M. Soboti i okolici milodare za zgradbo delavskoga doma. Odbor v naprej prosi vse dobrotnike, da pobiralce milodarov ne zavrnejo nego po mogočnosti darujejo kelko premorejo. Odbor vüpa, da bo tozadevna prošnja najšia pri vsakom dobrom srci tudi zadovoljiv odziv, i se vsem dobrotnikom že v naprej prav iz srca pa najtoplejše zahvaljuje! — *Odbor za zid. Del. doma v M. Soboti.*

AGRARNE ZADEVE

Izplačilo podpor. Vsaki mesec se bodejo podpore izplačivale ponesrečenim. Šteri ne pride letos na red, dobi podporo k leti. Plačujemo iz interesa tište samopomoči, štero kotrige vložijo. Ta šuma je 200 Din. i jo vsaka kotriga nazaj dobi, če izstopi. Prosimo kotrige, naj hitro spunijo svojo dužnost i plačajo prispevek samopomoči. Ki more, naj plača vseh 200 Din, če pa teliko ne more, bar 50 Din. letos, kak smo dnes tje-den naznanili. Nesreč je znova prijavlenih više dvajseti. Priskočite ponesrečenim na pomoč, da vaši bližnji tudi vam priskočijo na pomoč, kda te vi v nesreči.

Ka prosi zadruga za svoje stroške? Za vsa leta nikaj več kak 10 Din. to je deset dinarov. Če je što sto let kotriga, ka bi vsakomi želeli, nema več stroškov pri zadrugi. Vse ove peneze ka notri plača, nazaj dobi pa ešče podporo v vsakoj nesreči. Ste že vi vidili takšo zavarovalno, ka bi vam tisto nazaj dala, ka vi

notri plačate i bi vam ešče podporo delila v nesreči? Vidite takša zavarovalna družba je agrarna zadruga. Zato pa vsi, ki mate srce za ponesrečence, gospodje, posestniki, delavci, obrtniki v njo stopite. Vstopnina 10 Din. Delež 15 Din. Prispevek zadrugne samopomoči 200 Din. Zadnje se na 4. leta lahko plačuje. Vsaki dobi 215 Din. nazaj, če izstopi, v nesreči pa podporo.

Pošta uredništva.

Očividec, Beltinci. Predugo je. Če to objavim, mi bodo pošilali takše stvari iz vseh šol. Kam pa naj vse denem? Za druge kračiše novice se priporočam. **Št. B. Krog.** V toj številki že za niedno pesem ne bilo prostora. V prihodnjoj objavimo.

Pošta upravnistva.

Detlibach J. Nuskova 14. Na Vas tudi pride red. Uprava je siromaška i na porgo ne more pošilati. To vsaki čeden človek zarazmi. Čakamo vas že pol leta potrplivo na naročnino zavolo siromaštva. Več ne moremo včiniti. Nesmo si zato zaslužili kreganja, nego zahvalo, če vam „Priprave na smrt“ nesmo včasi poslali. Jo že dobite.

Vabilo na občni zbor.

HRANILNICA i POSOJILNICA v BOGOJINI r. z. z n. z. vabi svoje kotrige na občni zbor, ki se bo vršo dnes tje-den 31. maja v cerkvenom domu ob 12 vüri s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelstva i nadzorstva.
2. Potrdilo računskoga zaključka za l. 1930.
3. Slučajnosti.

Če v določenom časi občni zbor ne bi bio sklepčen, se pol vüre kesnej vrši na istom mestu i z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal negledeč na število navzočih kotrig.

NAČELSTVO.

Občni zbor

HRANILNICE i POSOJILNICE v TURNIŠČI, r. z. z n. z. se bo vršo, dne 28. maja 1931. ob 9 vüri predpoldnom v uradnih prostoraj.

DNEVNI RED:

1. Čtenje zapisnika zadnjega občnoga zbora.
2. Poročilo načelstva i nadzorstva.
3. Odobritev rač. zaključka za l. 1930.
4. Sjučajnosti.

Če bi te občni zbor ob napovedanom časi ne bi bio sklepčen, se bo pol vüre kesnej vršo drugi občni zbor na istom mestu i pri istom dnevnem redi, ki veljavno sklepa negledeč na število navzočih kotrig.

Za naše male.

Boža kaštiga.

(Iz lista Andjeo čuvar).

Zvonovi so veselo zazvonili i nazveščali vesničarom veselo vest: „V cerkev, v cerkev!“ Dnes Bog zove vašo deco. „V cerkev.“ V deteča srca šče dnes priti z oltara Jezuš Odrešenik.

Cerkev so napunili vsi prebivalci. Deca so v klopih. Za njih molijo vsi, posebno Ljubica priporoča Bogi Boltžara. Katehet je spregovoro lepe reči. V molitev je priporočo Marjana. Navzoči Marjanovi stariši so se komaj zdržali joka. Prišlo je čas obhajila — dečki so šli iz klopi. Na vsakem lici je radost, v nešternih očaj skuze veselja. Med njimi je nastao nekši nemir. Vsi gledajo Boltžara. Prebledeo je kak stena, oči so se napunile s strahom. Vkuć je spadno. „Omedlo je“ so šepetali lüdje.

Roditelji so priskočili k njemu. Na rokaj so ga odnesli v šegeštijo. Z velkov mukov so ga spravili k zavesti. Med tem se je svečanost v cerkvi končala. Katehet je prišlo v šegeštijo. Pristopo je k Boltžari i ga tolažo: „Dete, naj ti ne bo žao, da dnes nesi bio tak srečen kak drugi. Kda ozdraviš, tudi ti dobiš Jezuš.“

Boltžar je počasi ozdravo, a mira ne zadobo nazaj. Nemirno se je potikao okoli. Nekaj dni sledi se pod h golobinjeki, ki je stao na sredi dvora. Po lestvi je šeo gor. Kda je bio že na konci lestvice, se je lestvica zvagnola i on je prileto na tla. Zakričao je. Oča ga je začuo i je priběžao iz hiše. Prišli so tudi sosidje. Eden je taki bežao po zdravnika. Te je dognao, da si je Boltžar zvün reber potro tudi obe roki i pravo nogo.

Boltžar je nekaj časa ležao v omedlevici. Kda je prišlo k sebi, je prestrašen gledao okoli sebe. Zaman je šteo dosegni roke. Na lici se je pokazalo trpljenje i začno je kričati: „Oča, župnika, župnika!“ V največšem nemiri ne odmekno oči od dver, čakajoč duhovnika. Nazadnje ga je dočakao. „Pomoč, g. župnik!“ je zaječao Boltžar, „tak se mi vidi, da bom mogao mreti. Vse pripoznam. Mama, ata, Ljubica, ostanite, da bode znali kakši sem.“ (Dale.)

Okamenjeni krüh.

Za časa velkoga glada v trestiletnoj bojni, je eden kmet poslao sina v kloster po krüh. Sin je šo i je dobo celi kolač. Kda se je vračao domo, je pri ednom mosti našeo že-

no z detetom. Bila sta od glada tak zmantraniva, da nesta mogla do kloštra, da bi tudi njeva prosila krüh. Kda je žena zaglednola mladeniča, ga je prosila, naj njoj da falaček krüha. On se joj ne smilüvao i je zlagao, da ma v torbi kamen.

Kda je oča šteo razrezati krüh i ga razdeliti družini, se je krüh spremeno v kamen. Sin se je prestrašo i se je spomno na lačno ženo, šteroj je lagao. Oči je vse povedao.

Oča je sina taki poslao, naj pošče onemoglo ženo. Sin je prišo do mosta, našeo je ženo i dete, a oba sta bila že — mrtva.

Sina je vse to tak presünolo, da je šo v kloster, se je spovedao i je proso, naj ga sprejmejo za redovnika. S seov je tudi prineso okamenjeni krüh, šteroga je predstojnik shrano v cerkvi.

Lüdje so hodili gledat okamenjeni krüh. Matere so deci pripovedavale žalostno zgodbo. Deca so sklenola, da ščejo biti vsigdar smilena nasproti sirmakom. S.

Brati v slovo.

Približvao se žalosten den, Prišla je žalost domačim vsem. Mi smo zdaj vsi v skuzaj, da moj brat more iti v tui kraj.

Moj brat je vzeo od nas slovo, Zdaj srce nam je žalostno. Zato pa prosim jaz Boga, Naj vrne mi brata zdravoga!

Idem zdaj jaz sam na polje, Kde cveto bele rože. Rožice dajte mi veselje, Da nedo mi tekle sploh solze. Horvat Alojz, Kupšinci.

Katicino pismo.

Ne morem se zadržati, da Vam ne bi pisala. Vse, ka me k tomi sili, je lepa povest, ki jo objavlate v Novinaj. Naj prvo mi je, kda dobim te list v roke, da poglednem, če ste ne izpustili to lepo povest, ki sega čütečemi človeki prav do srca. Že ho-maj čakam nedelo, kda dobim Novine, taki je cele pregledam, ali pogled se mi vedno stavi le pod tem naslovom „Pravica in usmilenje“. Oh da bi že znala do konca, kak dobro bi shranila te Novine, da je ne bi što zažgao. V vsakoj knigi najdem nekaj lepoga i poučnoga. Vsaki večer prebirmo razne zgodbe i pripovesti da se pošteno pri njih razvedrimo. Bole bi bilo vsem tistim, ki po noči hodijo

da bi prišli kde vküć, eden pa bi njim čteo knige. Što jih nima, naj pride k meni. V mojoj knižnici si jih leko zbere.

Prosim zdaj pa le hitro pišite kar cele Novine to povest i nikar ne izpustite. Pišite nam še kaj.

FARKAŠ KATICA
Hotiza.

Tržne cene.

Mariborski trg. Svinjsko meso je bilo po 10—24, špej 12—15, krumpiš 1—1.50, seno 125—160, slama 60—65, škop (komad) 1.75—2, lük 4—6, pšenica 1.75—2, žito 1.25 do 1.50, oves 1.25, kukorca 1.25—1.50, grah 2, gobe 14. Kokoš 30—45, piščanci 30—85, rece 30—40, pure 70—85, kozlič 80—125, ovce 80—120. Česnek 18, gobe 1, jaboka 12—16, sühe slive 9—12. Mleko 2—3, smetana od 12—14, sürovo maslo 36—40, Belice 0.75—1, med 12—20.

Mariborsko svinjsko senje dne 8. maja 1931. Prignanih je bilo 558 svinj, 1 ovca i 2 kozi, cene so bile sledeće: mladi prašičje 5 do 6 tednov stari 60 do 80 Din, 7 do 9 tednov stari 100 do 150 Din, 3 do 4 mesece 200 do 250 Din, 5—7 mesecov 350 do 400 Din, 8—10 mesecov 450 do 500 Din, edno leto 600 do 750 Din, 1 kg. žive vage 6—8 Din, 1 kg. mrtve vage 9—10 Din, ovca 80 Din, koza 180 Din.

Doma:

Penezi: USA dolar Din. 56.—, Canadski dolar Din. 55.—, Austrijski šiling Din. 7.90, Francuski frank Din 2.18, Talijanska lira Din 2.92, Pengö Din 9.80, Nemška marka Din 13.35, Uruguajski peso Din 30, Argentinski peso Din. 15.

Živina: biki, jünci i telice Din. 5—6, (jako debeli Din. 7), krave Din. 3—4, teoci Din. 8—9, svinje Din. 9.

Zrnje: pšenica Din. 180, žito Din. 175, oves Din. 190, kukorca Din. 140, krumppli Din. 90, ajdina Din. 170, proso Din. 170, lenovo seme Din. 220, grah črešnj. Din 200, mešani Din. 100,

Cebelne panje

Neiserovoga sistema i dva plüga **rastoče detelce** oda MURSA na Krapji. 2

Iz bolše hiše dečka taki sprejme za

pekarskoga vajenca

JALŠOVEC FRANC pekar v Turnišči.

HRANILNICA i POSOJILNICA v PUCONCI r. z. z n. z.

Vzeme i obrestüje hranilne vloge po 7 i 8%, za štere 152 članov garantira s celov svojov imovinov.

Dava posojila na zadužnice i to na poroštvo po 10%, na vknížbo po 9 i pol %, v tekočem računi pa po 9%.

Obrnite se z zavüpanjom do te zadrüge.

MARA PAVIČ:

PRAVICA i USMILJENJE.

Prevod iz hrvaščine.

— Emil, zakaj ti je žao za to nesrečno i zagiftano življenje. Ali ne bolje, da merjem?

— Marta, zakaj tak gučiš!

— Ve znaš, Emil, ti znaš vse!

— Oh, Marta, ali šče izda ne si pozabila!

— Preveč si pričaküvao, moj dragi, če si mislo, da vse tisto pozabim.

— Marta, vse sem napravo, ka mi je bilo mogöče, da bi bila srečna.

— Ja, Emil, ja! Celo več kak sem mogla pričaküvati. Jaz ne sem bila vredna tvoje lübezni. Vervaj mi, Emil, najbole me boli, da jaz tebi nikdar ne sem bila tisto, ka si bio ti meni. A jaz ne sem kriva. Ti si znao za vse prve kak sva se oženila.

— Marta, Marta, šteri je med nama najnesrečnejši! — je zaječao Emil.

Marto so polile skuze.

— Emil, odpüsti! Če ščeš, da dam življenje za tebe, ga dam stokrat, ali ne zahtevaj, da bi pozabila tistoga, šteroga ne morem pozabiti.

— A on je že davno mro!

— Peter? Ti ne veš, Emil, Bog zna!

Emil jo je začüdeno pogledao. Marta ga je razmila.

— Ne boj se, Emil! Nikdar se ne bode vrno. Itak so moji dnevi že preštet.

— Marta! Marta! Ali jaz? Greta?

— Emil, ti z menov ne zgübiš dosta.

— Oh, Marta! — vzdihne Emil i jo polübi na ledeno čelo.

— A Greta? Greta ma dobroga očo, šteri bo de znao nadomestiti mater.

Zdaj je nastala težka tišina, štero je motilo Emilovo tiho kucanje.

— Emil!

— Ka je, Marta?

— Za nekaj bi te prosila.

— Izvoli!

— Kda Greta doraste, joj dovoli, da si po svojoj voli zbere pozvanje. Ne sili jo v zakon, če se ne bo štela možiti. I če bo tüdi mama še živa, se ne daj pregovoriti, da bi dete silili na tisto, ka nešče. Oblübi mi to, Emil!

— Marta, oblübim ti! — je zašepetao Emil i si je brisao skuze, ki so se vlevale po lici.

— A tebi, Emil, naj Bog poplača vso lübezen, za štero sem ti ostala dužna. Kda pridem pred Boga, ga bom prosila, da bi bio ti srečen.

Emil je mučao.

— Še za nekaj bi te prosila, Emil.

— Samo guči!

— Ne pozabi na Drageca. Pazi na njega, kak na sina. Daj njemu vse, ka njemu trbe. Naj prežive vsake počitnice pri nas, pri Greti. Znaš, kak ga ma rada.

— Jaz napravim vse, ka bom mogeo — odvrne Emil — ali ti znaš, da mama . . .

— Tüdi z mamov bom gučala od njega — ga prekine Marta.

V tom hipi je vstopila mama v sobo.

— Deca, viva dva sta v kmici!

— Tak nama je lübše, mama — zašepče Marta z zamuknjenim glasom — svetloba mi draži oči.

— Ali si vzela vrastvo, Marta? Sedem vüra je že davno minola.

— Vzela sem, mama. A kde je Greta?

— V kühnji je, süče se okoli Dorice. A ti, Emil, kak to, da ne si v goricaj?

— Mama, ne mi je do sprehoda.

— Verjem, a zrak bi ti dobro spadno. Ka si naj začnem, če mi tüdi ti zbetežaš?

Emil ne odgovoro. Mučala je tüdi Marta. Star-ka je prižgala posvet, kda pa je zagledala objokaniva obraza hčere i zeta, je znova vgasnola, vzdihnola i odišla v drugo sobo, da bi se tüdi ona razjokala.

Dnevi so potekali, a Marta je postajala vse bole slabša. Narava je cvetela, čremze pod oknom so znova dišale, a Marta ne vživala pomladanske narave. Süšila se je iz dneva v den vsikdar bole. Vsikdar je mogeo biti nekak pri njej. Po noči je bila pri njej bolničarka, po dnevi pa so se vrstili domači. Nišče ne bio bole marlivi, kak mala Greta. Kak hitro je prišla iz šole domo, je bežala k maminoj posteli. — Slad-ka moja mamica, kda ozdraviš? — je spitala i obinjavala podzglavnike, na šterih je ležala mamica, ar je Marta ne dopüstila, da bi jo dete obinjavalo i küšüvalo, ar se je bojala, da tüdi ona ne bi dobila klico süšice. Potom se je Greta vsela v velki naslonjač pri maminoj posteli i njoj je pripovedavala od vsega, ka se je tistoga dneva v šoli zgodilo. Pripovedavala je živo, ploskala je z rokami i cepetala z nogami, ne da bi slütila, kak je to betežno mamico otrüjevalo. Marta se silila, da je pozorno sledila njenomi pripovedavanji, ji pritrüjala, njoj odgovarjala na vsakšo pitanje, da si je čütila, da njoj moč peša. Kda ne mogla več nikaj drugoga, je vzela Gretino roko v svojo i z očmi je betežno sledila vsakšoj kretnji svoje edinke. V takšem hipi je tüdi Greta postala bole mirna. Zagledala se je tüdi ona v mamico i se je razžalostila. Marta je teda znova zbrala vse moči, da bi jo razveselila. A to je bilo bole redko. Navadno je Greta čablala. Vsikdar je mela nekaj, ka je povedala mamici.

— Znaš, mamica, kda bom velka, ščem biti zdravnica.

— A zakaj ravno zdravnica?

— Zato, da ti ozdraviš. Jaz te bom taki ozdravila, kak hitro postanem zdravnica.

Marta se je mogla smejati nedužnim dečinskim načrtom. Na tihoma je kimala z glavov, kak da bi odobravalala Gretino izbiro.

— Znaš, mamica — je pripovedavala dale Greta — jaz bi rada, da bi tüdi „bratec“ postao zdravnik. Potom bi te tüdi on zdravo i bi šče prve ozdravela.

Marta se je znova smejala.

— Mamica, jaz bom pravla „bratci“, naj postane zdravnik! — je izjavila Greta odločno.

Marta jo resno pogledne.

— Ne, zlato! „Bratec“ bode dühovnik.

— Takši v čarnom gvanti?

— To se mi niti najmenje ne dopadne. Jaz bi raj mela, da bi bio zdravnik.

— „Bratec“ bo slüžo Bogi, on se bo razgovarjao z Bogom.

— Oh, samo z Bogom! Jaz bi štela, da bi se vsikdar razgovarjao z menov ali s tebov ali z atom ali z babicov.

— Razgovarjao se bo tüdi s tebov.

— Če bo dühovnik, bo vsikdar mogeo hoditi v cerkev, a cerkev je tak daleč.

Marta se je zmislila, da je že dugo ne bila v cerkvi. I kak rada bi šče ednok šla v tisto drago, pol kmično cerkev, kak bi njoj bilo lübo, če bi mogla šče ednok čüti tiste pobožne genlive reči,

štere ob sprevaianji orgol častijo Boga, kak bi njoj odleglo, če bi se mogla šče ednok izjokati pred licom žalostne Gospé. O ali je Gospa sprejela njene vzdihne i žele? Vidi se, da vmreti more i što bode potom proso Usmiljenje? Peter je ešče živ. Šče trpi. To je Marto najbole mantralo. To jo je v duši peklo noč i den, kak živa žerjavica. Ona vmera, a Peter ostane, ostané nesrečen. Ona itak ne ve, kak njemi je, a čüti, da je nesrečen i zapuščeni. Neprestano so njoj v spomi i reči iz njegovoga pisma: „Znam, da bom tüdi na drugom sveti žrtev Pravice.“ Ali se bodeta istinsko ločila za vsikdar? Na to Marta ne smela misliti.

Da bi bila samo Greta nekelko starejša i da bi bio Drago tü! Što bo dovršo poslanstvo Usmilenja? Te misli so mantrale Marto noč i den. Kda je nekelko zadremala, se njoj je videlo, da jo Peter zove. Teda se je naglo zdramila, a v sobi ne bilo nikoga zvün betežnice.

Dokeč je bila Marta nekelko bole zdrava, je večkrat obiskala nekšega pobožnoga katoličanskoga duhovnika. Martina prijateljica, dobra i bogolübná gospa N. jo njemi predstavila. Njemi je Marta odkrila vso svojo dušo, pripovedavala njemi je od Petra, od Emila, od Grete i od vseh. Od njega je dobivala tanače i navodila, po šterih je živela i delala. Te duhovnik jo je tüdi včto od istine katoličanske Cerkve, zato je Marta trdno sklenola, da na skrivoma sprime katoličansko vero. Ali beteg njoj je na žalost pretrgno i razpršo njene načrte. Šče hüjše njoj je bilo to, ar je duhovnik mogeo odpotüvati iz Z. Marta je želno pričaküvala, da bi se povrno. Vüpala je, da jo oblišče, ar ona k njemi več ne mogla iti. Kda je bila zadnjokrat pri njem, ga je prosila, naj po njenoj smrti očinsko misli nad njenov Gretov. Naj si na vsakši način prizadeva, da tüdi Greta postane katoličanska. Oblübo je, da napravi vse, ka bo v njegovej moči.

Marta je zobston čakala. Duhovnika ne bilo.

Nekšega jütra proti konci maja, kda so šče vsi bili doma, je Marto začno oblevati ledeni znoj. Roke i noge so otrpnole i postale modre. Cela hiša se je prestrašila. Taki so poslali po zdravnika. Marta je čütüla, da se njoj bliža konec. Z žalostjov je pogledüvala z skuznatimi očmi zdaj Gretov, zdaj Emila, zdaj mamó. Videlo se je, da nekaj želi. Betežnica se je sklonila nad njov.

— Katoličanskoga duhovnika! — je zašepetala Marta.

Vsi so se vznemirili. Mama se je razburjeno sprehajala po sobi.

— Ne! Ne! Ona je ne več pri pameti, ne ve, ka guči.

V Martinovom pogledi je bilo telko žalosti i prošnje!

— Pozovte! katoličanskoga duhovnika! — je znova zašepetala z nekelko močnejšim glasom.

— Pozovte! Pozovte! — je ponavljala z jokojočim glasom Greta.

— Taki pride Marta, taki pridel! — jo je štela pomiriti starka,

Marta je bila nekaj časa mirna, samo odihavala je preveč težko. V prsaj jo je nekaj düšilo. Greta je pri posteli jokala, Emil pa je sedó v drugom koti sobe nemi i bleđi. Ne mogeo gledati, kak se je Marta mantrala.

Marta je od časa do časa odpirala oči, da bi videla, ali je šče ne prišeo tisti, šteroga je ona tak želno pričaküvala.

— Ali še ne prišeo? — je zdehnola komaj razumlivo.

— Što? Zdravnik?

— Ne! Duhovnik!

Mama je vsakši čas šla vün na verando, da bi videla ali že ide zdravnik. To njoj niti na miseo ne prišlo, da bi poslala po duhovnika. Da bi katoličanski duhovnik prišeo v njeno sobo? Nikdar! Ka bi delao v njenoj hiši? V njoj nega katoličana. Marta ne ve, ka guči.

Oh, da bi samo zdravnik prišeo.

Med tem je Marta vmerala. Vsi so se zbrali okoli nje. Modre vüstnice so se šče gibale. Neprestano je gledala Gretov, kak da bi njoj štela nekaj povedati. Roko je štela zdignoti, a ne mogla. Betežnica prime Gretov za roko i jo potegne k materi. Martine vüstnice so šče ednok vztrepetale.

— U-smi lje-nje! U-smi-lje-nje!

Drügo se več ne čülo. Dve velkivi modrivi oki sta ostale zapretive, na mrtvih vüstnicaj je zledeno vzdih: Usmiljenje!

XI.

Greta i Dragec.

Vüra je vdarila devet. Sparno julijsko jütro je tiho pihao vetrič, ki je od časa do časa zazibao veje od smreke, pod šterov je bio stol i klop. Teda je zašümeo tüdi bršljan, ki je ovijao okna i se je vzpenjao ščista do rdečega krova. V malom saloni pri klaviri je sedela Greta, bele tipke so odskaküvale pod njenimi finimi prsti. Nekakša žalostna melodija je drhtela na žicaj odpretoga klavira. Na malom stojali pri okni so močno dišale drovne gozdne ciklame. Greta je z igranjem vsakši čas henjala, naslonila se je na stol i je ostala nepremična. Njeni düh je bio daleč. Nato jo je znova vzdramo težki dišec ciklame i vetrič, ki je vsikdar bole zapelivo šümeo po bršljani pri zelenih oknaj. Greta je vstanola i pogledala skoz okno proti dvoriščnim vratam. Šče izda ga nega. Kde je dnes? Navadno je bio ob devetih že doma. Nekaj časa je stala pri okni i opazüvala Dorico, ki je po gorica lovila nekšo čarno kokoš, da bi njoj podrezala peroti. Potom se je vsa zamišlena znova dol sela k klaviri i je nekam nehoteč zagrabila nekelko zvočnih akordov. Dnes njoj je ne do igranja. Vse njoj je neznosno, vse jo vznemirja. Vsakši čas se stepe, kak Marija v kühnji zruži s kakšim piskrom ali pokrovcom. Samota njoj ne bila nikdar tak težka kak dnes. Drago je že vgojčno rano odišeo v cerkev, oča jo je küšno, kda je šče bila v posteli. On se do večera niti ne povrne. Dorica i Marija mata svoja opravila, zvün toga pa njeni razgovori tüdi neso za njo. Tak je ona sama, vsikdar sama. Če bi ne bilo „bratca“, bi odnorela. Gretine oči se napunijo s skuzami. Nesmileno vdari po belih tipkaj i nekši čüden glas se čüje po saloni, kak da bi napravila kakši zločin. Greta zosačeno pogledne sliko, štera je visela na steni nad klavirom. Bila je slika njene pokojne mamice. Keliko lübezni i toplote je bilo v tistih dragih, velikih očaj, se je Greti videlo, da jo ne gleda tak kak navadno. Dnes njoj je tüdi ona nekam čüdna. Greta položi glavo na klavir. Kak strele so se križale misli v njenoj glavi. Šče pred ednim mesecom je bila v nemškom zavodi v G. Ta so jo poslali, kda je dovršila lüdsko šolo, a zdaj je že sedmo leto tam.

(Dale.)